

Nr 54

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister, m. m.; given Stockholms slott den 27 februari 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister,
- 2) lag om ändring i lagen (1965:94) om polisregister m. m.

GUSTAF ADOLF

Lennart Geijer

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ansvaret för det allmänna kriminalregistret, som nu förs hos kriminalvårdsstyrelsen, flyttas över till rikspolisstyrelsen i samband med att registret samordnas i tekniskt hänseende med det hos rikspolisstyrelsen förda s. k. personregistret. Samordningen ingår som ett led i uppbyggnaden av ett rättsväsendets informationssystem.

I anslutning därtill föreslås att anteckningar om domar meddelade före år 1945 endast på särskild begäran tas med i kriminalregisterutdrag till myndighet.

Vidare föreslås vissa ändringar i de regler som gäller för utlämnande för vetenskapligt ändamål av anteckningar i kriminalregistret och polisregistren.

1) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister¹,

dels att i 1, 6 och 13 §§ ordet "kriminalvårdsstyrelsen" skall bytas ut mot "rikspolisstyrelsen",

dels att 10—12 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.²

I registerutdrag — — — — — utom anstalt.

Har före utgången av tid som nu sagts beträffande samma person ånyo meddelats dom eller beslut, som enligt 2 § skall antecknas i registret, skola båda anteckningarna upptagas i registerutdrag, så länge någondera jämlikt första stycket skall medtagas. Förekomma flera anteckningar, skall vad nu sagts äga motsvarande tillämpning.

Har före utgången av tid som nu sagts beträffande samma person ånyo meddelats dom eller beslut, som enligt 2 § skall antecknas i registret, skola båda anteckningarna upptagas i registerutdrag, så länge någondera jämlikt första stycket skall medtagas. Förekomma flera anteckningar, skall vad nu sagts äga motsvarande tillämpning. *Anteckning om dom eller beslut, som meddelats före den 1 januari 1945, eller om verkställighet av påföljd som bestämts i sådant avgörande medtages dock endast i den utsträckning Konungen bestämmer, om ej begäran om fullständigt utdrag har gjorts.*

Skall med tillämpning av vad i denna paragraf stadgas i utdraget ej medtagas någon anteckning om påföljd, skola ej heller medtagas övriga anteckningar, som må förekomma i registret. I utdrag till domstol eller åklagare skall dock alltid medtagas anteckning om verkställd sinnesundersökning.

Skall med tillämpning av vad i denna paragraf stadgas i utdraget ej medtagas någon anteckning om påföljd, skola ej heller medtagas övriga anteckningar, som må förekomma i registret. I utdrag till domstol eller åklagare skall dock alltid medtagas anteckning om verkställd sinnesundersökning *eller rättspsykiatrisk undersökning.*

Bestämmelserna i — — — — — 6 §.

¹ Senaste lydelse av

1 § 1964: 549

6 § — " —

13 § — " —

² Senaste lydelse 1964: 549.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.¹

I fråga — — — — — fall medtagas.

3. Föreskriften i 10 § tredje stycket andra punkten skall ej gälla.

3. Föreskrifterna i 10 § andra stycket tredje punkten och tredje stycket andra punkten skola ej gälla.

12 §.

Till den — — — — — utdragen avse.

För vetenskapligt ändamål må uppgifter och anteckningar, som tillförts registret, utlämnas i de fall och den ordning Konungen bestämmer.

För vetenskaplig eller därmed jämförlig undersökning må uppgifter och anteckningar, som tillförts registret, utlämnas i de fall och den ordning Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, rikspolisstyrelsen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

2) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1965: 94) om polisregister m. m.

Härigenom förordnas, att 1 och 9 §§ lagen (1965: 94) om polisregister m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Med polisregister — — — — — i övrigt.

Som polisregister anses dock icke det allmänna kriminalregistret.

9 §.

Till den — — — — — uppgifterna avse.

För vetenskapligt ändamål må uppgifter och anteckningar, som tillförts polisregister, utlämnas i de fall och den ordning Konungen bestämmer.

För vetenskaplig eller därmed jämförlig undersökning må uppgifter och anteckningar, som tillförts polisregister, utlämnas i de fall och den ordning Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, rikspolisstyrelsen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 1964: 549.

*Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
9 januari 1970.*

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, LÖFBERG, LIDBOM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i lagen om allmänt kriminalregister, m. m.* och anför.

1. Inledning

Uppgifter om brott och påföljder för brott antecknas i flera register, som förs av olika centrala och lokala myndigheter. En central brottsregistrering förekommer bl. a. i det allmänna kriminalregistret, som förs hos kriminalvårdsstyrelsen, i de polisregister som förs av rikspolisstyrelsen samt i kontrollstyrelsens straffregister rörande fylleri och vissa andra brott. Dessa register innehåller i väsentliga delar samma anteckningar, t. ex. uppgifter om vissa domar i brottmål. I syfte att minska denna dubbelregistrering har frågan om en samordning av vissa centrala register tagits upp vid flera tillfällen. Frågan fick ny aktualitet när det blev möjligt att sköta den centrala registreringen med hjälp av automatisk databehandling (ADB) av de uppgifter som skall registreras.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1966 inrättade dåvarande chefen för justitiedepartementet det s. k. samarbetsorganet för ADB inom rättsväsendet med uppdrag att undersöka möjligheterna att samordna informationsbehandlingen inom rättsväsendet genom en fortgående uppbyggnad av ett på ADB-teknik baserat informationssystem för rättsväsendet (riksdagsber. 1970: Ju 39). År 1967 lade samarbetsorganet fram ett preliminärt förslag till ett delsystem i ett rättsväsendets informationssystem (RI), avseende maskinell bearbetning av handlingar som upprättas i olika faser av förfarandet vid beivrande av brott.

I systemförslaget ingår bl. a. ett den 13 oktober 1967 framlagt förslag att domar i brottmål skall bearbetas maskinellt samt att kriminalregistret skall läggas om för ADB och samordnas i tekniskt hänseende med rikspolissty-

relsens s. k. personregister, som är det mest omfattande av de centrala polisregistren. Arbetet med omläggning av kriminalregistret till ADB påbörjades vid årsskiftet 1967/68 (se prop. 1968: 1 bil. 4 s. 28).

Den 6 november 1969 beslöt samarbetsorganet föreslå att omläggningen inte skulle avse samtliga anteckningar i det nuvarande kriminalregistret utan endast sådana som rörde domar och beslut, meddelade efter den 1 januari 1945. En sådan begränsning av omläggningen skulle medföra att maskinellt framställt utdrag av kriminalregistret inte alltid kunde bli fullständigt.

I prop. 1968: 82 med förslag till bl. a. sådana ändringar i bestämmelserna om strafföreläggande att ADB-tekniken skall kunna utnyttjas inom detta område lämnas en närmare redogörelse för huvuddragen i det föreslagna systemet och för hur arbetet med planeringen för detta och övergången till ADB enligt förslaget är tänkt (prop. s. 50—52). En redogörelse härför finns också i prop. 1969: 26 med förslag rörande automatisk databehandling av dom i brottmål m. m. (prop. s. 18—22 och 40—42).

Departementsutredningen (riksdagsber. 1970: Ju 22) har i en den 28 mars 1966 dagtecknad promemoria (nr 60) föreslagit, att beslutanderätten i ärenden angående tillstånd att för vetenskaplig undersökning ta del av uppgifter och anteckningar i bl. a. kriminalregistret och polisregistren skall delegeras till vederbörande centrala förvaltningsmyndighet. I samband därmed har utredningen föreslagit att uppgifter och anteckningar i dessa register skall få utlämnas också för undersökning som är jämförlig med vetenskaplig. Utredningens förslag till de lagändringar som genomförandet av detta förslag förutsätter torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Yttranden över departementsutredningens förslag har efter remiss avgetts av rikspolisstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen, socialstyrelsen och kontrollstyrelsen.

Jag anholder att nu få ta upp samarbetsorganets förslag till samordning av kriminalregistret och personregistret samt till förenkling av kriminalregisteromläggningen ävensom departementsutredningens nyssnämnda förslag.

2. Gällande ordning

2.1 Kriminalregistret

Enligt 1 § lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister (KRL, senast ändrad 1968: 80) skall hos kriminalvårdsstyrelsen finnas ett allmänt kriminalregister. KRL innehåller i övrigt föreskrifter om vad registret skall innehålla (2—7 §§), om vem som kan få utdrag av registret (8, 9, 12 och 13 §§) och om vilka uppgifter som för olika fall skall tas med i utdrag av registret (10 och 11 §§).

Beträffande innehållet i 2—7 §§ KRL torde i detta sammanhang inte behöva nämnas mer än att den ledande synpunkten vid utformningen av dessa bestämmelser har varit att kriminalregistret i princip bör innehålla endast sådana uppgifter om ådömda brottspåföljder som är nödvändiga för en rätt tillämpning av straffrättens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för bedömande om viss påföljd lagligen får tillämpas (se prop. 1963: 39 s. 19).

I 8 § och 12 § första stycket KRL anges vilka svenska myndigheter som har rätt att få utdrag av registret. Vissa myndigheter, bl. a. domstolar och åklagare, har oinskränkt rätt att få utdrag. Åt andra myndigheter kan Kungl. Maj:t ge rekvisitionsrätt för visst slag av ärenden eller för särskilt fall. 13 § KRL innehåller bestämmelser om utländsk myndighets möjligheter att få utdrag av kriminalregistret.

Enligt 9 § KRL får på begäran av enskild person utdrag av kriminalregistret beträffande honom lämnas, om Kungl. Maj:t har medgett att utdrag av registret får utlämnas för visst ändamål och den enskilde styrker att utdraget är avsett för sådant ändamål. Utdrag får också lämnas om den enskilde styrker att hans rätt är beroende av upplysning ur registret och Kungl. Maj:t har gett tillstånd till att utdrag lämnas.

I kungörelsen (1963: 199) angående utfärdande i vissa fall av utdrag ur allmänna kriminalregistret har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser om att utdrag av registret under vissa förutsättningar får lämnas till enskild person som har för avsikt att resa in, vistas, arbeta eller bosätta sig i annan stat.

10 och 11 §§ KRL innehåller bestämmelser om att registeranteckningar efter viss tid inte skall tas med i utdrag av registret. Innehållet i dessa regler om s. k. rehabilitering är i huvudsak följande. Enligt 10 § skall i utdrag som har meddelats på framställning av svensk myndighet inte tas med anteckning om villkorlig dom, skyddstillsyn, överlämnande till särskild vård eller anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff, sedan tio år har förflutit från domen eller beslutet. Inte heller skall anteckning om fängelse, ungdomsfängelse eller internering tas med, sedan tio år har förflutit från frigivning eller övergång till vård utom anstalt. Visst undantag från dessa regler föreligger när det före utgången av rehabiliteringstiden beträffande samma person ånyo har meddelats dom eller beslut som skall antecknas i registret. I 11 § föreskrivs att bestämmelserna i 10 § skall med vissa avvikelser äga motsvarande tillämpning i fråga om utdrag till enskild person. Bl. a. skall beträffande anteckning om fängelse i högst ett år, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff gälla en rehabiliteringstid av fem år i stället för tio år. Vidare gäller att anteckning om påföljd som har ådömts endast för gärning som någon har begått innan han har fyllt 18 år inte skall tas med.

Enligt 12 § andra stycket KRL får uppgifter och anteckningar, som har tillförts registret, lämnas ut för vetenskapligt ändamål i de fall och i den ordning som Kungl. Maj:t bestämmer.

Med stöd av bemyndigande i KRL har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelsen (1963:198) med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av lagen om allmänt kriminalregister (senast ändrad 1969:595). Kungörelsen innehåller främst regler om olika myndigheters skyldighet att lämna uppgifter till registret samt om rekvisition av registerutdrag.

Vissa bestämmelser om kriminalregistret finns också i kungörelsen (1968:155) om skyldighet att inhämta utdrag av allmänna kriminalregistret.

2.2 Polisregister

De grundläggande föreskrifterna om polisregister finns i lagen (1965:94) om polisregister m. m. (PRL, senast ändrad 1968:706). Enligt 1 § PRL omfattar lagen register som förs hos rikspolisstyrelsen eller annan polismyndighet för att tjäna till upplysning om brott, för vilket någon har misstänkts, åtalats eller dömts, eller upplysning om någonsandel i övrigt. Rikspolisstyrelsens polisregister brukar betecknas som centrala register, medan polisregister hos annan polismyndighet är antingen regionalt eller lokalt register.

PRL innehåller huvudsakligen regler om vem som har rätt att få del av innehållet i polisregister och i vilken utsträckning upplysning får meddelas ur sådant register. I 9 § finns regler motsvarande föreskrifterna i 12 § KRL. För vetenskapligt ändamål får alltså uppgift och anteckning, som har tillförts polisregister, utlämnas i de fall och i den ordning som Kungl. Maj:t bestämmer.

Polisregisterkungörelsen (1969:38, ändrad 1969:319) innehåller bestämmelser om bl. a. vilka uppgifter som får finnas i polisregister hos rikspolisstyrelsen, om skyldighet att lämna uppgift till sådant register och om rätt för vissa myndigheter och enskilda att erhålla uppgift från polisregister.

Det mest omfattande av de hos rikspolisstyrelsen förda registren är personregistret. Detta består av namnregister och personnummerregister med tillhörande akter. Det innehåller beträffande varje registrerad person anteckningar om vilka uppgifter som har inrapporterats till rikspolisstyrelsen rörande bl. a. misstankar om brott, påföljder som har ådömts den registrerade samt verkställighet av sådana påföljder.

2.3 Vissa andra register

Enligt 1 § kungörelsen (1955:513) om särskilt straffregister rörande fylleri och vissa andra brott (senast ändrad 1969:510) skall kontrollstyrelsen föra register över vissa uppgifter som enligt särskilda författningar skall tillhandahållas styrelsen. Föreskrifter i sistnämnda hänseende finns f. n. endast i kungörelsen (1955:512) an-

gående skyldighet för domstolar m. fl. att meddela vissa uppgifter till kontrollstyrelsen. Denna kungörelse innehåller bl. a. bestämmelser om skyldighet för domstol att sända uppgift till kontrollstyrelsen, när någon har dömts för vissa brott, såsom fylleri, olovlig försäljning av rusdrycker och rattfylleri.

Utdrag av kontrollstyrelsens straffregister skall enligt förstnämnda kungörelse meddelas på framställning av vissa angivna myndigheter. Föreskrifter ges också om vilka uppgifter som skall tas med i olika utdrag. I vidare mån än som angetts i kungörelsen får uppgifter och anteckningar inte utlämnas från registret.

I lagen (1936:56) om socialregister föreskrivs att det i varje kommun skall föras ett register (socialregister) över hjälpverksamheten inom kommunen. Sådant register förs av socialnämnden eller annat kommunalt organ som kommunen utser därtill. I socialregister skall antecknas bl. a. de personer som erhåller understöd eller annan hjälp genom kommunens organ.

Vissa myndigheter, bolag, kassor m. fl. har enligt lagen rätt att få för sin verksamhet nödvändiga uppgifter från registret. Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer kan enligt 7 § andra stycket för särskilt fall medge att uppgifter från socialregister lämnas ut till enskild person för vetenskaplig eller annan jämförlig forskning.

Vid kriminalvårdsstyrelsen förs ett centralt klientelregister, kallat kriminalvårdsstyrelsens centralregister, samt ett skyddstillsynsregister.

Centralregistret innehåller uppgifter om personer som har ådömts påföljd, innebärande frihetsberövande inom kriminalvårdens ram, och om verkställighet av sådan påföljd. I skyddstillsynsregistret antecknas vissa uppgifter om dem som har ådömts skyddstillsyn.

Någon särskild författning beträffande dessa register finns inte. Enligt Kungl. brev den 1 juni 1945 äger kriminalvårdsstyrelsen i den mån och i den omfattning styrelsen finner lämpligt tillhandahålla bl. a. domstolar och andra myndigheter uppgifter och anteckningar som tillhör centralregistret eller skyddstillsynsregistret.

2.4 Sekretesslagen

Enligt 2 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen anses som allmän handling bl. a. register, diariier och journaler, sedan de har färdigställts för anteckning eller införing.

Lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (sekretesslagen) innehåller i 11, 12 och 14 §§ föreskrifter om vissa register, i vilka antecknas bl. a. uppgifter om brott och verkställighet av påföljd för brott.

Enligt 11 § första stycket sekretesslagen får uppgifter och anteckningar, vilka har tillförts register som avses i KRL eller PRL, inte lämnas ut i annat fall eller i annan ordning än som sägs i dessa lagar. Enligt andra stycket i samma paragraf får utslag eller underrättelse beträffande straff, som har ådömts svensk medborgare i utlandet och som har överlämnats till svensk myndighet enligt överenskommelse med främmande makt, jämte anteckningar om sådana straff inte lämnas ut i annat fall eller i annan ordning än Kungl. Maj:t bestämmer. Detsamma gäller enligt paragrafens tredje stycke i fråga om bl. a. uppgifter och anteckningar i kontrollstyrelsens särskilda straffregister rörande fylleri och vissa andra brott.

I 12 § fjärde stycket samma lag föreskrivs att uppgifter och anteckningar, som har tillförts kriminalvårdsstyrelsens centralregister eller skyddstillsynsregister inte får lämnas ut i annat fall eller i annan ordning än Kungl. Maj:t bestämmer.

Uppgifter och anteckningar, som tillhör de i kommunerna förda socialregistren, får enligt 14 § fjärde stycket sekretesslagen inte lämnas ut i vidare mån än som följer av lagen om socialregister.

3. Tidigare behandling av samordningsfrågan m. m.

3.1 Proposition 1963: 39

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade dåvarande chefen för justitiedepartementet år 1956 en särskild utredningsman att se över brottsregistreringen. Utredningsmannen¹ avgav i december 1960 betänkandet "Den allmänna brottsregistreringen" (SOU 1961: 11). I betänkandet tog utredningsmannen upp bl. a. frågan om en samordning mellan allmänna straffregistret, som vid denna tid fördes hos dåvarande fångvårdsstyrelsen, och de centrala polisregistren, som fördes hos statens kriminaltekniska anstalt. Efter en redogörelse för den tidigare behandlingen av denna samordningsfråga uttalade utredningsmannen för egen del sammanfattningsvis följande. De invändningar av principiell art som tidigare hade gjorts mot en samordning bortföll, sedan undersökningar hade visat att registren även vid en genomförd samordning utan olägenhet kunde hållas åtskilda. Ett gemensamt uppgiftslämnande till de samordnade registren ledde till ökad säkerhet i fråga om innehållet i polisregistren. En samordning måste vidare anses ligga i linje med rationaliseringssträvandena inom förvaltningen. Det förhållandet att registrens biträdespersonal ställdes under gemensam ledning borde öka möjligheterna för framtiden att effektivisera registerverksamheten. En samordning av straffregistret med de centrala polisregistren skulle innebära sådana fördelar att den borde genomföras, fastän den ekonomiska vinningen

¹ Hovrättspresidenten Maths Heuman.

av samordningen inte kunde anses särskilt stor. Om en rikspolisorganisation eller därmed jämförlig central polisledning skulle komma att inrättas, borde man överväga att överföra straffregistret dit.

På nu anförda skäl föreslog utredningsmannen en teknisk samordning av det allmänna straffregistret och de centrala polisregistren. Enligt förslaget skulle registren fortfarande hållas åtskilda, men straffregistret skulle liksom de centrala polisregistren föras hos statens kriminaltekniska anstalt.

Utredningsmannens förslag remissbehandlades. Förslaget om en samordning av straffregistret och de centrala polisregistren tillstyrktes av bl. a. riksåklagaren, hovrätten för Nedre Norrland, överståthållarämbetet, poliskammaren i Stockholm och statsåklagaren i Göteborg. Andra remissinstanser ställde sig kritiska till förslaget. Fångvårdsstyrelsen hade inget att erinra mot en samordning men uttalade vissa farhågor för att en överflyttning av straffregistret till statens kriminaltekniska anstalt kunde inverka menligt på möjligheterna att förvärva juridiskt utbildad personal för handläggning av registerärenden.

I prop. 1962: 148 angående statens övertagande av huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. föreslog Kungl. Maj:t att bl. a. de funktioner som i fråga om registrering utövades av statens kriminaltekniska anstalt skulle överföras till rikspolisstyrelsen. Riksdagen godtog Kungl. Maj:ts förslag.

I prop. 1963: 39 med förslag till lag om allmänt kriminalregister m. m. tog dåvarande chefen för justitiedepartementet med anledning av förslaget i 1961 års betänkande upp frågan om en samordning av straffregistret och de centrala polisregistren (s. 19). Departementschefen erinrade om att man i 1962 års proposition inte hade tagit ställning till frågan om det allmänna straffregistret borde överföras till den blivande rikspolisstyrelsen. Denna fråga borde enligt departementschefens åsikt inte heller aktualiseras i dåvarande läge. Ett sådant överförande, som skulle innebära mycket begränsade fördelar, borde inte övervägas förrän ytterligare klarhet hade vunnits om den nya polisorganisationens och den centrala polisregistreringens utformning. Det var enligt departementschefen inte tillrådligt att utöka det omfattande arbete, som polisväsendets förstatligande medförde, med de problem som var förenade med en överflyttning av straffregistret. Tills vidare borde därför fångvårdsstyrelsen, som förfogade över nödvändiga personal- och lokalresurser, handha den allmänna kriminalitetsregistreringen. Departementschefen uttalade slutligen, att detta givetvis inte uteslöt att uppgiftslämnandet till kriminal- och polisregistren samordnades, om så skulle visa sig lämpligt.

3.2 Statsverkspropositionerna 1966—1969

I 1966 års statsverksproposition uttalade dåvarande chefen för justitiedepartementet (prop. 1966: 1 bil. 4 s. 24) att vissa databehandlingssystem,

som planerades av rikspolisstyrelsen och statskontoret i fråga om verksamheten vid styrelsens registratur, i hög grad var ägnade att rationalisera och effektivisera arbetet vid registraturet. Databehandlingsteknik borde därför användas på dessa områden. Departementschefen föreslog, att en datamaskin ställdes till rikspolisstyrelsens förfogande genom ett reservationsanslag av 5,5 milj. kr. och att medel beviljades för förstärkning av personalen vid registraturet och för en särskild driftorganisation.

På hemställan av statsutskottet beviljade riksdagen de begärda anslagen för budgetåret 1966/67 (SU 2, rskr 2). En datamaskin ställdes senare till rikspolisstyrelsens förfogande.

I 1967 års statsverksproposition (prop. 1967: 1 bil. 4 s. 34) beräknades medel för budgetåret 1967/68 för utbyggnad av en dataavdelning inom rikspolisstyrelsen för sådan förstärkning av styrelsens registratur att arbetet med omläggning av bl. a. där förda brottsregister till ADB kunde genomföras utan dröjsmål. För komplettering och utbyggnad av styrelsens datamaskin-anläggning begärdes 1,5 milj. kr. De begärda medlen beviljades av riksdagen (SU 2, rskr 2).

Sedan samarbetsorganet för ADB inom rättsväsendet i oktober 1967 hade föreslagit en teknisk samordning av det allmänna kriminalregistret med rikspolisstyrelsens centrala polisregister, medgav Kungl. Maj:t på gemensam framställning av rikspolisstyrelsen och kriminalvårdsstyrelsen i beslut den 1 december 1967 att vissa anslagsöverskridanden fick göras under budgetåret 1967/68 för extra arbetshjälp i samband med omläggning av kriminalregistret och dess samordning med de centrala polisregistren samt för anskaffning av viss kontorsutrustning med anledning av samordningen.

Under erinran om detta beslut beräknade dåvarande chefen för justitiedepartementet i 1968 års statsverksproposition (prop. 1968: 1 bil. 4 s. 28 och 31) medel för omläggningen av registren under budgetåret 1968/69. Departementschefen förordade att rikspolisstyrelsen bemyndigades att lägga ut en beställning på en massminneenhet för 850 000 kr., avsedd att möta de krav på ökad kapacitet hos styrelsens datamaskin-anläggning som skulle komma att ställas, om samarbetsorganets förslag att föra över kriminalregisteruppgifterna till styrelsen genomfördes. Vid behandlingen av kriminalvårdsstyrelsens anslagsyrkanden uttalade departementschefen (s. 70), att en första etapp på vägen mot ett informationssystem för rättsväsendet hade inletts genom att det allmänna kriminalregistret höll på att läggas om för maskinell databehandling och samordnas med de centrala polisregistren. Han förutskickade vidare att kriminalvårdsstyrelsens centralregister och vissa andra registreringsrutiner skulle läggas om i en senare etapp.

I överensstämmelse med vad statsutskottet hade hemställt beviljade riksdagen begärda medel för budgetåret 1968/69 (SU 2, rskr 2).

I 1969 års statsverksproposition (prop. 1969: 1 bil. 4 s. 17) beräknade dåvarande chefen för justitiedepartementet medel för den personal som

under budgetåret 1969/70 kunde komma att behövas för bearbetning av strafförelägganden och domar i brottmål samt för drift av polis- och kriminalregistren med hjälp av ADB. I samband med behandlingen av kriminalvårdsstyrelsens anslagsyrkanden yttrade departementschefen (s. 63) bl. a., att det allmänna kriminalregistret skulle föras över från kriminalvårdsstyrelsens till rikspolisstyrelsens förvaltning, så snart registret hade lagts om för ADB. Medel till registrets personal beräknades dock tills vidare under kriminalvårdsstyrelsens anslag.

Riksdagen beviljade på hemställan av statsutskottet begärda anslag för budgetåret 1969/70 (SU 2, rskr 2).

3.3 Planeringen för RI

Samarbetsorganets planering för processrutinerna i RI och övergången till ADB avses ske i följande utredningsetapper:

1. Omläggning av det allmänna kriminalregistret för ADB och en teknisk samordning av detta register med rikspolisstyrelsens personregister.
2. Databehandling av alla brottmålsdomar för saköreslängd samt process- och reaktionsstatistik. Maskinellt framställda meddelanden om brott och påföljder till andra myndigheter.
3. Anpassning av handläggningsrutinerna för strafföreläggande för ADB.
4. Anpassning av klientelrutinerna inom kriminalvården för ADB.
5. Fortsatt teknisk samordning av brottsregister.
6. Kriminalitetsprognoser.
7. Viss verksamhetsstatistik för programbudgetering m. m.
8. Anpassning av bouppteckningsrutinerna för ADB.
9. Databehandling av lagtext och rättspraxis.
10. Anpassning av handläggningsrutinerna beträffande utlänningsärenden för ADB.
11. Databehandling av stämningsansökan.
12. System för passärenden.
13. Anpassning av handläggningsrutinerna beträffande betalningsföreläggande m. m. för ADB.

En försöksverksamhet med utskrift av dom i brottmål på blankett tog sin början den 1 juni 1969 vid vissa underrätter. ADB-rutiner för domar i brottmål beräknas vara i bruk i hela landet någon gång under år 1970. I oktober 1969 togs en ADB-rutin för strafföreläggande i bruk på försök i vissa åklagardistrikt. Den beräknas omfatta hela landet den 1 april 1970. Systemen för ordningsföreläggande, strafföreläggande och domar i brottmål samordnas enligt nuvarande planer den 1 oktober 1970. Då skall meddelanden för kronofogdemyndigheter och andra brottsregisterförande myndigheter än rikspolisstyrelsen eller kriminalvårdsstyrelsen framställas maskinellt. Uppgifter för kontrollstyrelsens register och körkortsregistren sparas därvid på maskin-

läsbart medium för att underlätta en framtida uppbyggnad av ADB-system för dessa register. Rikspolisstyrelsens personregister började, liksom det allmänna kriminalregistret, att läggas om för ADB vid årsskiftet 1967/68. De båda registren beräknas under hösten 1970 vara överförda till maskinläsbart medium och inlagda i ADB-system. Avsikten är att detta system skall integreras med system för databehandling av ordningsföreläggande, strafföreläggande och domar i brottmål. Arbetet med vissa andra utredningsetapper har påbörjats.

4. Samarbetsorganets förslag

4.1 Samordning av det allmänna kriminalregistret och rikspolisstyrelsens personregister

Samarbetsorganet erinrar om att frågan om en samordning mellan det allmänna straffregistret hos förutvarande fångvårdsstyrelsen och statens kriminaltekniska anstalts register har övervägts tidigare och att en av de väsentligaste invändningarna som man därvid hade mot en samordning var att registren inte med säkerhet kunde hållas åtskilda. En annan invändning var att garantier inte kunde skapas för undvikande av misstag vid straffregistrets förande och användande, om det skulle föras över till kriminaltekniska anstaltens register och samordnas med detta.

Enligt samarbetsorganets mening har frågan om möjligheterna att samordna registren och ändå ha garantier för att de kan föras och användas utan anmärkningar kommit i ett annat läge genom ADB-tekniken och det system som har föreslagits för RI. Särskilt framhålls att registren genom den föreslagna maskinella databehandlingen kan föras och användas med avsevärt större säkerhet än som är möjligt med nuvarande ordning. Samarbetsorganet anser det visserligen vara möjligt att låta kriminalvårdsstyrelsen svara för kriminalregistret även i RI men framhåller, att en sådan lösning skulle medföra högre kostnader än om registret förläggs till rikspolisstyrelsen. En samordning förenklar också uppgiftslämnandet och ger möjligheter till en bättre kontroll av inkommande uppgifter genom att en större enhet kan sättas upp gemensamt för kriminalregistret och polisregistren.

Samarbetsorganet föreslår därför att kriminalregistret samordnas i tekniskt avseende med rikspolisstyrelsens personregister. Huvudmannaskapet för kriminalregistret bör vid lämplig tidpunkt föras över till rikspolisstyrelsen. Kriminalregistret och rikspolisstyrelsens personregister bör emellertid alltjämt hållas åtskilda och inte ändras till sin omfattning. Inte heller bör någon ändring göras i föreskrifterna om vilka uppgifter som får lämnas ut ur registren eller vilka myndigheter som äger få utdrag. Samarbetsorganets förslag påverkar däremot reglerna om domstolarnas och andra myndigheters uppgiftsskyldighet till registren och bestämmelserna om rekvisition av registerutdrag.

Den tekniska samordningen av registren innebär i korthet att de i registren ingående uppgifterna lagras på maskinell väg i ett person- och belastningsregister (PBR). Registret skall läggas upp på ett s. k. massminne och kommer att bearbetas dagligen. Det skall innehålla uppgifter om personalia (personnummer, namn m. m.), belastningar (dom, godkänt strafföreläggande, åtalsunderlåtelse m. m.) och misstankar om brott (utfärdat strafföreläggande, brottsutredning som ännu ej avslutats m. m.).

En i PBR registrerad person kan alltid nås via personnumret. Om detta inte är känt, finns också möjlighet att söka i registret med hjälp av namn eller födelsetid.

De uppgifter om belastningar som avses förekomma i PBR ingår i personregistret. De uppgifter som dessutom ingår i kriminalregistret blir föremål för en särskild "märkning", som utförs på maskinell väg. Härigenom förhindras sammanblandning av kriminalregistret och personregistret.

Med hjälp av PBR skall enligt samarbetsorganets förslag på maskinell väg framställas bl. a. meddelanden och utdrag av kriminalregistret enligt KRL och underlag för utdrag av eller upplysning om innehållet i personregistret enligt bestämmelserna i PRL och polisregisterkungörelsen samt underlag för andra maskinella rutiner inom RL.

Av kriminalregisterutdragen skall enligt förslaget endast utdrag till enskild person undertecknas. Blanketternas förtryck, distributionsformen och de kontrollåtgärder som byggs in i förfarandet anses garantera utdragens och meddelandenas riktighet och legalitet.

4.2 Förenkling av kriminalregisteromläggningen

Det har visat sig att arbetet med att lägga om det allmänna kriminalregistret och rikspolisstyrelsens personregister har tagit längre tid än samarbetsorganet ursprungligen hade anledning att räkna med.

Kodningsarbetet för omläggning av kriminalregistret till ADB omfattar i ett första skede personer födda 1930 och senare. Här ingår sålunda, med hänsyn till att straffmyndighetsåldern är 15 år, domar avkunnade 1945 eller senare. Domar avkunnade 1944 eller tidigare kommer att vara mer än 25 år gamla, när maskinella rutiner för kriminalregister kan tas i bruk. Flera av dessa domar är så komplicerade att de kan föras in i systemet bara efter vissa justeringar av programmen. I de äldre domarna ingår bl. a. brott mot författningar som inte gäller längre, t. ex. vissa kristidsförfattningar.

Samarbetsorganet har därför den 6 november 1969 beslutat föreslå, att omläggningen av kriminalregistret till ADB begränsas till uppgifter som hänför sig till domar avkunnade under 1945 eller senare. När utdrag meddelas till annan än enskild, skall enligt förslaget för äldre domar anges bara den dömdes personnummer och uppgift om att dom(ar) före 1945 finns registrerad(e). En sådan anteckning skall göras även för det fall att

straffet har till fullo verkställts först under 1945 eller senare. Begränsas omläggningen på detta sätt beräknas den totala omläggningstiden kunna minskas med tio veckor.

Förslaget innebär att två slag av utdrag skall kunna framställas, när det maskinella systemet för kriminalregistret tas i bruk. Ett begränsat utdrag skall innehålla den information som efter omläggningen finns lagrad i det maskinella systemet. Sådant utdrag skall lämnas till annan än enskild, om inte fullständigt utdrag särskilt begärs. Ett fullständigt utdrag skall bestå av det maskinellt framställda utdraget, kompletterat med uppgifter ur handlingarna i det nuvarande registret. Fullständigt utdrag skall expedieras dels till myndighet som särskilt begär det, dels till enskild person.

5. Departementsutredningens förslag

I promemoria den 28 mars 1966 har departementsutredningen behandlat frågan om beslutanderätten i ärenden om tillstånd att för kriminologisk eller annan vetenskaplig forskning eller för annat därmed jämställt ändamål ta del av uppgifter och anteckningar i allmänna kriminalregistret, kriminalvårdsstyrelsens centralregister, kontrollstyrelsens straffregister, de inom kommunerna förda socialregistren samt de av rikspolisstyrelsen eller av annan polismyndighet förda polisregistren.

Utredningen framhåller, att ansökningar om tillstånd att för vetenskaplig eller därmed jämförlig undersökning erhålla utdrag ur något av de nämnda registren förekommer ganska ofta. Kungl. Maj:t äger i sådana fall besluta om utlämnande av de begärda uppgifterna eller anteckningarna. Beträffande kriminalregistret och polisregistren är Kungl. Maj:ts rätt i detta hänseende dock begränsad till att gälla sådana uppgifter och anteckningar som skall användas för vetenskapligt ändamål (12 § andra stycket KRL resp. 9 § andra stycket PRL). Tillståndssökande är främst forskare vid universitet eller högskola och läkare samt statliga utredningar. Ansökan som avser socialregister inges till socialstyrelsen eller Kungl. Maj:t. I övriga fall ges ansökan i regel in till den myndighet som handhar registret.

Någon delegering av beslutanderätten i ärenden av förevarande slag har inte skett. Utredningen anser det emellertid inte befogat att ärendena i varje särskilt fall prövas av Kungl. Maj:t. Beslutanderätten bör i stället kunna utövas av berörda centrala förvaltningsmyndigheter. Utredningen förordar en sådan omläggning.

Fråga om utlämnande bör enligt utredningen prövas av kriminalvårdsstyrelsen beträffande kriminalregistret och centralregistret, av socialstyrelsen beträffande socialregistren, av kontrollstyrelsen beträffande kontrollstyrelsens straffregister samt av rikspolisstyrelsen beträffande de hos denna styrelse eller hos annan polismyndighet förda polisregistren.

Myndighet till vilken beslutanderätten delegeras bör enligt utredningen förena tillstånd med de förbehåll — exempelvis i fråga om gjorda anteckningars förvaring, eventuellt återgivande av anteckning i tal eller skrift etc. — som är nödvändiga för att hindra att uppgifterna blir kända för obehöriga. Utredningen tillägger att den som bryter mot sådant förbehåll torde kunna straffas enligt 41 § sekretesslagen, jämförd med 11, 12 eller 14 § samma lag.

Kungl. Maj:ts bemyndiganden bör enligt utredningen meddelas i en gemensam kungörelse. I samband därmed bör kungörelsen om kontrollstyrelsens straffregister kompletteras med en erinran om att särskilda föreskrifter har meddelats om utlämnande av uppgifter och anteckningar för vetenskaplig eller annan jämförlig undersökning.

Utredningen erinrar om att beslut av myndighet att avslå ansökan om utbekommande av allmän handling enligt 2 kap. 10 och 11 §§ tryckfrihetsförordningen kan överklagas hos Kungl. Maj:t i vederbörande statsdepartement.

Enligt utredningen bör anteckningar och uppgifter i kriminalregistret och polisregistren kunna utlämnas inte bara — som f. n. — för vetenskapligt ändamål utan också för undersökning som är jämförlig med vetenskaplig undersökning. Härigenom skulle man nå överensstämmelse med vad som gäller i fråga om t. ex. socialregistren. Förslaget förutsätter att 12 § andra stycket KRL och 9 § andra stycket PRL ändras.

Vid remissbehandlingen av utredningens förslag har rikspolisstyrelsen, socialstyrelsen och kontrollstyrelsen lämnat det utan erinran. Kriminalvårdsstyrelsen har förutsatt, att av styrelsen lämnade tillstånd kan förenas med förbehåll som kan krävas för att störningar inte skall uppstå i det löpande arbetet. Enligt styrelsens mening bör det därför kunna föreskrivas, att begärda uppgifter lämnas endast i den omfattning arbetsförhållandena medger och tillhandahållas bara av de tjänstemän som styrelsen bestämmer. Vidare bör kunna föreskrivas att kostnader som föranleds av arbetet att tillhandahålla uppgifterna skall bestridas av den som begärt dem.

6. Departementschefen

6.1 Samordningsfrågan

I det allmänna kriminalregistret, som förs hos kriminalvårdsstyrelsen, antecknas uppgifter om vissa för brott dömda personer, bl. a. vissa uppgifter om ådömd påföljd, det eller de brott som har föranlett påföljden samt verkställighetsåtgärder. Denna registrering är i främsta rummet avsedd att göra det möjligt för domstolar och andra myndigheter att rätt tilllämpa de straffrättsliga reglerna om återfall och konkurrens. Skyldighet

att lämna uppgifter till registret åvilar främst domstolar och myndigheter inom kriminalvården.

I lagen om allmänt kriminalregister (KRL) finns särskilda bestämmelser som reglerar rätten att få utdrag och andra uppgifter från registret. Rätt att få utdrag av registret har i lagen tillerkänts domstolar och vissa andra särskilt angivna myndigheter. I övrigt tor dras Kungl. Maj:ts tillstånd för att utdrag skall få meddelas. Under vissa förutsättningar kan enskild person få utdrag som rör honom själv.

Hos rikspolisstyrelsen förs olika centrala polisregister för att bl. a. tjäna till upplysning om brott, för vilket någon har misstänkts, åtalats eller dömts. De grundläggande bestämmelserna om dessa register finns i lagen om polisregister (PRL). Det mest omfattande av de centrala polisregistren är personregistret. I detta skall i stort sett antecknas samma uppgifter som i det allmänna kriminalregistret samt dessutom ett flertal andra uppgifter. Om skyldighet att lämna uppgifter till polisregister och om rätt att få utdrag av sådant finns särskilda bestämmelser, som i vissa delar skiljer sig från motsvarande föreskrifter angående kriminalregistret.

De arbetsmoment som i den brottsbeivrande verksamheten förekommer inom polis-, åklagar- och domstolsväsendet samt inom kriminalvården berör ofta varandra i olika hänseenden. Det har därför varit naturligt att i rationaliseringssyfte undersöka om inte datatekniken kunde komma till användning för vissa arbetsrutiner som är gemensamma eller likartade för olika myndigheter inom rättsväsendet. Mot denna bakgrund inrättades vid årsskiftet 1966/67 ett samarbetsorgan med uppdrag att undersöka möjligheterna att bygga upp ett på datateknik baserat informationssystem för rättsväsendet. Samarbetsorganet består av representanter för bl. a. rikspolisstyrelsen, åklagar- och domstolsväsendet, kriminalvårdsstyrelsen, statskontoret och statistiska centralbyrån.

Under år 1967 utarbetade samarbetsorganet ett preliminärt systemförslag för användning av automatisk databehandling (ADB) i den egentliga verksamheten hos polis- och åklagarväsendet, domstolar och kriminalvården för bekämpande av brott. Under det fortsatta arbetet har systemförslaget vidgats att avse också andra områden inom rättsväsendet och administrationen. Huvudsyftet med projektet är att förenkla och förbättra informationsutbytet på och mellan alla nivåer inom olika grenar av rättsväsendet. Informationssystemet — rättsväsendets informationssystem (RI) — kommer att bestå av ett stort antal delsystem. Den dataanläggning som sedan några år står till rikspolisstyrelsens förfogande skall användas för en del av systemen.

Av bl. a. arbetstekniska skäl avses RI bli uppbyggt i etapper. I den första etappen ingår enligt planeringen omläggning av det allmänna kriminalregistret till ADB samt en teknisk samordning av detta register med det hos rikspolisstyrelsen förda personregistret. Enligt planerna skall samtidigt uppgiftslämnandet från domstolar och andra som är skyldiga att lämna uppgif-

ter till dessa register förenklas. Samarbetsorganets förslag till sådan omläggning och samordning lades fram hösten 1967.

1968 års riksdag beviljade anslag för omläggning av kriminal- och polisregistren till ADB samt för beställning av en massminneenhet till rikspolisstyrelsens datamaskinanläggning, om samarbetsorganets förslag att samordna kriminalregistret med personregistret genom att föra över kriminalregisteruppgifterna till styrelsen genomfördes. För den personal som under budgetåret 1969/70 kan komma att behövas hos rikspolisstyrelsen för bl. a. drift av polis- och kriminalregistren med hjälp av ADB finns också medel tillgängliga.

Arbetet med omläggning av det nuvarande kriminalregistret till ADB har pågått sedan en tid och beräknas kunna vara avslutat under hösten 1970.

Den av samarbetsorganet föreslagna omläggningen av kriminalregistret för automatisk databehandling och dess tekniska samordning med rikspolisstyrelsens personregister utgör en väsentlig del av RI-projektet. Denna omändring av brottsregistreringen är ett led i den strävan till rationalisering av vissa arbetsrutiner inom rättsväsendet som krävs för att bemästra den ökande arbetsbördan för polis, åklagare, domstolar och kriminalvård. Någon ändring av registrens karaktär och användningsområden åsyftas emellertid inte med förslaget. Gällande bestämmelser om vad som skall registreras i de båda registren och vilka som har rekvisitionsrätt avses inte bli ändrade. Kriminalregistret och personregistret skall alltså enligt förslaget bestå som från varandra skilda register även efter en samordning. Denna gäller endast organisationen för registreringen och förfarandet när uppgifter lämnas ur registren. Detta kräver ändrade regler om huvudmannaskap och om vissa arbetsrutiner, särskilt i fråga om uppgiftslämnandet.

Som samarbetsorganet har framhållit medför förslaget vissa väsentliga fördelar. Dessa kan hänföras dels till omläggningen till ADB, dels till den tekniska samordningen av registren.

Genom att registren läggs om för maskinell behandling med hjälp av ADB-teknik uppnås främst en ökad säkerhet och snabbhet i registerarbetet. F. n. tillförs registren föreskrivna uppgifter om ådömda straff och andra påföljder genom att domstolar och åklagare tillställer kriminalvårdsstyrelsen resp. rikspolisstyrelsen särskilda blanketter, vilka har fyllts i med de uppgifter från domar som skall redovisas. En grundläggande tanke bakom samarbetsorganets förslag är att uppgifter om samma primärdata i princip lämnas bara en gång till RI. Därför avses de nuvarande särskilda blanketterna med uppgifter om ådömda straff m. m. bli ersatta av kopia av domen, kompletterad med vissa uppgifter, som direkt underlag för stansning till båda registren. Den ändring av rättegångsbalken som en sådan ordning förutsätter genomfördes våren 1969 (se prop. 1969: 26, 1LU 28, rskr 142, SFS 101). Genom ett sådant förfarande undgår man de överföringsfel som kan uppstå, när

uppgift om innehållet i en dom återges i en särskild blankett. Härigenom blir innehållet i de båda registren säkrare.

Genom att samtliga domar och slutliga beslut i brottmål avses skola sändas in till rikspolisstyrelsen efter den föreslagna tekniska samordningen av kriminalregistret och personregistret vinner man också den fördelen att registren med säkerhet tillförs uppgifter om samtliga de avgöranden som skall antecknas. Det nuvarande systemet innebär inte någon fullständig garanti för att uppgifter verkligen sänds in i alla de fall registerförfattningarna anger. När det gäller möjligheterna att få information ur registren leder den maskinella behandlingen till ökad säkerhet genom de automatiska kontroller och spärrar mot obehörig åtkomst som kan utnyttjas. Vidare ökar möjligheterna att återvinna information. Utdrag kan framställas snabbare och andra uppgifter kan nå omedelbart utan tidsödande slagning i sökregister och akter. Även uppgiftslämnandet för statistikändamål förenklas.

Samordningen av kriminalregistret och personregistret leder till förenklingar i flera avseenden. Uppgift om dom skall lämnas endast till en myndighet, rikspolisstyrelsen, som för båda registren. Dubbelregistreringen minskas genom att uppgifterna tas in i ett maskinellt person- och belastningsregister, som används som underlag för utdrag av båda registren. En gemensam organisation kan inrättas för dessa och kriminalvårdsstyrelsens avdelning för kriminalregistret kan upphöra.

Med hänsyn till de fördelar som den föreslagna samordningen rymmer anser jag att samarbetsorganets förslag bör genomföras. Såväl rationaliserings- som säkerhetssynpunkterna får anses ha blivit tillgodosedda i förslaget beträffande registren. De rationaliseringsvinster som kan göras i fråga om uppgiftslämnandet från domstolar och andra myndigheter är särskilt påtagliga med tanke på att saköreslängd, rättsstatistik och vissa meddelanden för andra brottsregister kan framställas på maskinell väg inom RI på grundval av domskopiorna. Från säkerhetssynpunkt framstår det givetvis som angeläget att det föreslagna systemet för person- och belastningsregistret blir föremål för noggranna prov, innan det sätts i drift.

Jag förordar alltså att rikspolisstyrelsen övertar ansvaret för kriminalregistret från kriminalvårdsstyrelsen. Detta förutsätter att ordet "kriminalvårdsstyrelsen" i 1, 6 och 13 §§ KRL byts ut mot "rikspolisstyrelsen".

1 § PRL innehåller en definition av vad som i lagen förstås med polisregister. Denna definition kommer efter den föreslagna tekniska samordningen att omfatta även kriminalregistret, om inte uttryckligt undantag för detta register görs i PRL. Som har framgått av det föregående avses att kriminalregistret även i fortsättningen skall regleras av kriminalregisterlagen. Jag föreslår att till 1 § PRL fogas ett andra stycke av innehåll att som polisregister inte anses det allmänna kriminalregistret.

För databehandling av ordningsförelägganden, strafförelägganden, do-

mar i brottmål och andra uppgifter i etapperna 1—3 av RI har i 1970 års statsverksproposition (prop. 1970: 1 bil. 4 s. 16 och 18) föreslagits att en särskild byrå inrättas inom rikspolisstyrelsen. Vid byråns organisation bör särskild hänsyn tas till de krav som granskning och bearbetning av nämnda handlingar ställer. Behovet av kontakt mellan byråns tjänstemän och uppgiftslämnarna, i synnerhet under den första tiden, måste också särskilt uppmärksammas.

Kriminal- och personregistren skall alltså enligt vad jag förordat bestå som i princip skilda register trots att de förs i ett och samma dataregister. Båda registren åtnjuter sekretesskydd enligt 11 § sekretesslagen. En och samma myndighet kommer att föra registren och uppgiftslämnandet blir till väsentliga delar gemensamt. Frågor om innehållet i de båda registren, om rätt att få utdrag och om utdragens innehåll avses emellertid fortfarande bli reglerade genom skilda författningar, i främsta rummet KRL och PRL. Det kan ifrågasättas om denna lagtekniska konstruktion skall behållas i framtiden. Frågan får särskild aktualitet om flera brottsregister förs in i dataanläggningen. Antalet registerförfattningar som reglerar verksamheten vid anläggningen kommer då att öka. Det kan därvid visa sig vara fördelaktigt att sammanföra de bestämmelser som reglerar registreringsverksamheten till en enda lag. Det är emellertid för tidigt att nu ta ställning till frågan om en sådan lagteknisk lösning. Att detta spörsmål tills vidare hålls öppet utgör emellertid inte något hinder mot att den föreslagna samordningen av kriminal- och personregistren genomförs nu.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 april 1969 tillkallade min företrädare sakkunniga med uppdrag att verkställa en utredning om offentlighet och sekretess beträffande allmänna handlingar (riksdagsber. 1970 Ju: 49). I utredningens uppdrag ingår att undersöka de problem som hänger samman med ADB-registrering i den offentliga verksamheten. Undersökningen kommer att omfatta bl. a. brottsregistreringen. Utredningsarbetet skall enligt direktiven bedrivas i kontakt med bl. a. samarbetsorganet för ADB inom rättsväsendet.

I samband med överflyttningen av kriminalregistret till rikspolisstyrelsen måste ändringar ske av vissa kungörelser, bl. a. kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till KRL. Dessa frågor torde få anmälas senare.

Under hösten 1969 föreslog samarbetsorganet vissa förenklingar av arbetet med omläggningen av det nuvarande kriminalregistret för maskinell behandling. Bakgrunden till förslaget är att omlägningsarbetet har visat sig vara förenat med vissa svårigheter när det gäller programmeringen av äldre domar och beslut. Bl. a. försvåras kodningsarbetet av att det i dessa avgöranden i stor utsträckning ingår uppgifter om brott mot inte längre gällande författningar. I syfte att förenkla och påskynda omlägningsarbetet har samarbetsorganet föreslagit, att omläggningen begränsas till att gälla an-

teckningar om domar och beslut, som har meddelats under år 1945 eller senare. Detta innebär att anteckningar i det nuvarande, manuellt förda kriminalregistret om domar och beslut, som har meddelats före år 1945, och om verkställighet av påföljd som har bestämts i sådan dom eller sådant beslut kvarstår i detta register och inte databehandlas. När kriminalregisterutdrag framdeles kan framställas maskinellt, kommer således enligt samarbetsorganets förslag utdragen inte att innehålla några anteckningar beträffande domar eller beslut som har meddelats före år 1945. För de fall då sådana anteckningar förekommer i det manuellt förda registret och enligt KRL:s bestämmelser skall tas med i registerutdrag föreslås, att i det maskinellt framställda utdraget görs en notering om att vissa anteckningar beträffande dom eller beslut som har meddelats före den 1 januari 1945 finns i kriminalregistret. Den myndighet som önskar få ett på detta sätt begränsat utdrag fullständigt med sådana anteckningar kan begära komplettering av utdraget med uppgifterna i det nuvarande registret. Rekvisitionsberättigad myndighet föreslås kunna också från början begära fullständigt utdrag av kriminalregistret. Utdrag till enskild person beträffande honom själv skall dock enligt förslaget alltid vara fullständigt.

Förslaget innebär sålunda att fullständigt utdrag till annan än enskild person kommer att expedieras bara på särskild begäran och att i övrigt endast den information som finns lagrad i det maskinella systemet tas med i registerutdrag. En sådan ordning torde inte medföra någon olägenhet. Den föreslagna ordningen med en tidsgräns, den 1 januari 1945, medför på grund av gällande straffmyndighetsålder att fullständigt utdrag alltid kommer att meddelas beträffande personer som är födda den 1 januari 1930 eller senare. De uppgifter beträffande domar och beslut från tiden före den 1 januari 1945 som enligt samarbetsorganets förslag inte skall tas med i begränsade utdrag torde i de flesta fall inte ha någon betydelse för den funktion utdraget skall ha. Skulle det i visst fall anses vara av värde att ha tillgång till uppgifter, som hänför sig till sådana domar eller beslut, finns alltid möjlighet att begära ett fullständigt utdrag. Sådana uppgifter kan emellertid i många fall med fördel i stället inhämtas ur en äldre domstolsakt, i vilken ingår utdrag meddelat enligt nu gällande regler. På grund av bl. a. rehabiliteringsreglerna kommer också med tiden allt färre personer att vara belastade med anteckningar i det äldre registret.

Med hänsyn till de tidsvinster som den föreslagna förenklingen av kriminalregisteromläggningen medför — enligt samarbetsorganet kan den totala omläggningstiden beräknas minska med 25 % — anser jag mig böra godta förslaget att införa begränsade utdrag av det maskinella systemet för kriminalregister.

För förslagets genomförande krävs ändring i 10 § KRL som reglerar innehållet i utdrag av registret till myndigheter. I paragrafens andra stycke bör göras ett tillägg av innehåll att anteckning om dom eller beslut, som har

meddelats före den 1 januari 1945, och om verkställighet av påföljd som har bestämts däri skall tas med i registerutdrag endast i den utsträckning som Kungl. Maj:t bestämmer, såvida inte fullständigt utdrag har begärts. Genom ett sådant bemyndigande får Kungl. Maj:t möjlighet att i administrativ ordning reglera närmare vilka noteringar beträffande äldre belastning som skall göras i begränsade utdrag. Därvid torde Kungl. Maj:t böra ge närmare föreskrifter också om förfarandet vid begäran om fullständigt utdrag.

Som jag nyss har sagt avses endast fullständiga registerutdrag kunna lämnas till enskild person beträffande honom själv. I 11 § KRL, som reglerar vilka uppgifter som utdrag till enskild skall innehålla, bör därför göras undantag för den nyss angivna bestämmelse som har föreslagits bli intagen i 10 § andra stycket.

I 10 § tredje stycket andra punkten samma lag förekommer uttrycket sinnesundersökning. Enligt lagen (1966: 301) om rättspsykiatrisk undersökning i brottmål kallas sådan undersökning numera rättspsykiatrisk undersökning. Bestämmelsen bör därför kompletteras med orden "eller rättspsykiatrisk undersökning".

6.2 Delegering av beslutanderätt

Departementsutredningen, som har till uppgift bl. a. att utreda frågor om decentralisering av ärenden som handläggs inom statsdepartementen, har i en promemoria den 28 mars 1966 tagit upp frågan om delegering av beslutanderätten i ärenden om tillstånd att för kriminologisk forskning m. m. ta del av uppgifter och anteckningar i vissa brottsregister och socialregister. De register som avses är kriminalregistret, polisregistren, kriminalvårdsstyrelsens centralregister, kontrollstyrelsens straffregister samt de i kommunerna förda socialregistren. F. n. utövas beslutanderätten av Kungl. Maj:t. Utredningen föreslår att denna rätt delegeras till vederbörande centrala förvaltningsmyndighet.

Utredningen påpekar också, att rätten att meddela någon tillstånd att för vetenskapliga undersökningar ta del av uppgifter och anteckningar som tillhör dessa register inte är lika vidsträckt i de olika författningar som reglerar denna rätt. I KRL och PRL är rätten begränsad till uppgifter och anteckningar som skall användas för vetenskapligt ändamål. Utredningen har därför föreslagit, att 12 § andra stycket KRL och 9 § andra stycket PRL ändras så att rätten att ta del av uppgifter m. m. — i likhet med vad som gäller beträffande socialregistren — kommer att gälla uppgifter och anteckningar för vetenskaplig eller annan jämförlig undersökning.

Utredningens förslag har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

Det är givetvis av största betydelse att uppgifter och anteckningar i det allmänna kriminalregistret och andra liknande register inte blir tillgängliga för envar eller handhas så att uppgifterna och anteckningarna sprids bland

obehöriga. Emellertid måste det samtidigt anses vara ett allmänt intresse att statliga och andra utredningar samt personer och institutioner, som bedriver vetenskaplig undersökning inom olika grenar av samhällslivet, vid behov kan få del av sådana uppgifter utan hinder av de sekretessbestämmelser som i övrigt gäller. Den nuvarande begränsningen av utlämningsrätten enligt 12 § andra stycket KRL och 9 § andra stycket PRL till uppgifter och anteckningar som skall användas för vetenskapligt ändamål torde från denna synpunkt vara för snäv. Det synes inte medföra några olägenheter eller fara för rättssäkerheten, om rätten utvidgas på sätt som utredningen har föreslagit. Härigenom når man också bättre överensstämmelse med motsvarande bestämmelse i lagen om socialregister. Jag anser därför att departementsutredningens förslag i denna del bör godtas.

Jag tar härfter upp utredningens förslag att delegera beslutanderätten beträffande uppgifter och anteckningar i kriminalregistret och polisregistren. Ansökningar om tillstånd att för vetenskapligt ändamål få del av sådana uppgifter eller anteckningar förekommer inte sällan. Under år 1969 prövades närmare 20 ansökningar av detta slag. Jag delar utredningens uppfattning att beslutanderätten i dessa frågor bör kunna utövas av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet. Det innebär att efter ett genomförande av förslaget att samordna kriminalregistret och rikspolisstyrelsens personregister beslutanderätten i fråga om både kriminalregistret och polisregistren, såväl de centrala som de regionala och lokala, skall tilläggas rikspolisstyrelsen.

Den gällande lydelsen av 12 § KRL och 9 § PRL torde ge Kungl. Maj:t rätt att till rikspolisstyrelsen delegera rätten att besluta om utlämnande av uppgifter och anteckningar ur registren för vetenskapligt ändamål. Paragraferna torde däremot inte tillåta Kungl. Maj:t att bemyndiga styrelsen att genom egna föreskrifter ange andra förutsättningar för beviljande av tillstånd eller att vid utlämnandet göra andra nödvändiga förbehåll än dem som Kungl. Maj:t kan ha nämnt i bemyndigandet. Att rikspolisstyrelsen har sådan befogenhet kan vara av särskild betydelse när det gäller utlämnande från de lokala polisregistren. Bemyndigande av angivet slag bör därför kunna ges. Med hänvisning till vad nu har sagts bör de nämnda paragraferna i förevarande hänseende ändras så, att uppgifter och anteckningar får utlämnas i de fall och den ordning Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, rikspolisstyrelsen bestämmer.

Kungl. Maj:t bör i bemyndigandet lämna vissa föreskrifter om förutsättningarna för utlämnande av uppgifter och anteckningar för vetenskaplig eller därmed jämförlig undersökning. Tillstånd bör få meddelas endast om det skäligen kan antas att skada för enskild inte uppkommer. De kostnader som arbetet med att ta fram uppgifterna föranleder bör bestridas av sökanden. Vidare bör föreskrivas, att tillstånd skall förenas med förbehåll att de utlämnade uppgifterna och anteckningarna inte handhas och används på

sådant sätt att obehörig kan få del av dem. Den som åsidosätter sådant förbehåll torde kunna straffas jämlikt 41 § sekretesslagen, jämförd med 11 § första stycket samma lag.

De av utredningen berörda frågorna om en delegering av beslutanderätten i vad avser kriminalvårdsstyrelsens centralregister synes kunna avgöras utan riksdagens medverkan och torde få anmälas senare. Detsamma gäller den av utredningen föreslagna delegeringen av rätten att meddela tillstånd att för vetenskapliga undersökningar utlämna uppgifter och anteckningar ur kontrollstyrelsens straffregister och socialregistren. Dessa frågor handläggs inom finans- resp. socialdepartementet.

6.3 Ikraftträdandet

Det nuvarande kriminalregistret beräknas kunna vara omlagt för ADB under hösten 1970. Då torde den löpande produktionen av maskinellt framställda utdrag av kriminalregistret och rikspolisstyrelsens personregister kunna sättas i gång. Ansvaret för kriminalregistret bör överföras på rikspolisstyrelsen senast vid denna tidpunkt, då således de föreslagna ändringarna i KRL och PRL bör träda i kraft. Det är emellertid inte möjligt att nu avgöra vilken dag den löpande produktionen av registerutdrag kan börja. Det bör därför få ankomma på Kungl. Maj:t att förordna om den nya lagstiftningens ikraftträdande.

7. Hemställan

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) *lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister,*
- 2) *lag om ändring i lagen (1965: 94) om polisregister m. m.*

Förslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som bilaga ²¹.

Jag hemställer, att lagrådets yttrande inhämtas över lagförslagen enligt 87 § regeringsformen genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

²¹ Bilagan, som är likalydande med de förslag som är fogade vid propositionen, har uteslutits här.

Bilaga 1
(Departementsutredningens förslag)

1) Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 12 § lagen den 22 maj 1963 (nr 197)
om allmänt kriminalregister

Härigenom förordnas, att 12 § lagen den 22 maj 1963 om allmänt kriminalregister skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 §.

Till den — — — — — utdragen avse.

För *vetenskapligt ändamål* må uppgifter och anteckningar, som tillförts registret, utlämnas *i de fall och i den ordning* Konungen *bestämmer*.

För *vetenskaplig eller annan jämförlig undersökning* må uppgifter och anteckningar, som tillförts registret, utlämnas *enligt bestämmelser* som Konungen *meddelar*.

2) Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 9 § lagen den 9 april 1965 (nr 94)****om polisregister m. m.**

Härigenom förordnas, att 9 § lagen den 9 april 1965 om polisregister m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***9 §.**

Till den — — — — — uppgifterna avse.

För *vetenskapligt ändamål* må uppgifter och anteckningar, som tillförts polisregister, utlämnas *i de fall och i den ordning* Konungen bestämmer.

För *vetenskaplig eller annan jämförlig undersökning* må uppgifter och anteckningar, som tillförts polisregister, utlämnas *enligt bestämmelser som Konungen meddelar*.

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 20 februari 1970.

N ä r v a r a n d e:

f. d. justitierådet	REGNER,
regeringsrådet	MARTENIUS,
justitierådet	BERNHARD,
justitierådet	HESSER.

Enligt lagrådet den 16 februari 1970 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 9 januari 1970, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till 1) *lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister*, 2) *lag om ändring i lagen (1965: 94) om polisregister m. m.*

Förslagen, som finns bilagda detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av assessorn Bengt Karle.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Ingrid Hellström

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 27 februari 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, LÖFBERG, LIDBOM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets utlåtande över förslag till

- 1) lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister,
- 2) lag om ändring i lagen (1965: 94) om polisregister m. m.

Föredraganden upplyser, att lagrådet lämnat förslagen utan erinran, och hemställer, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga förslagen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten